

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DLA
PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW
ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY PUSZCZA
MARIAŃSKA NA LATA 2011 – 2032**

Spis treści

1. Podstawa prawna i cel prognozy	4
2. Zawartość merytoryczna prognozy	4
3. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy	5
4. Informacje o zawartości i głównych celach opracowanego programu oraz jego powiązanie z innymi dokumentami strategicznymi	6
4.1 Zawartość i główne cele Programu	6
4.2 Powiązania programu z innymi dokumentami strategicznymi	8
5. Stan gospodarki odpadami na terenie Gminy Puszcza Mariańska	14
5.1 Przeprowadzony proces inwentaryzacji	16
5.2 Prowadzenie prac demontażowych i transportowych oraz unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest	16
6. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany środowiska podczas realizacji projektowanego dokumentu z uwzględnieniem skutków braku jego realizacji	17
6.1 Istniejący stan środowiska	17
6.2 Potencjalne zmiany środowiska na skutek realizacji zapisów opracowanego dokumentu....	22
6.3 Zmiany stanu środowiska na skutek braku realizacji projektowanego dokumentu	24
7. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu	25
7.1 Rezerваты przyrody	25
7.2 Obszary Natura 2000	26
7.3 Pomniki przyrody	29
7.4 Parki podworskie.....	29
7.5 Użytki ekologiczne	29
7.6 Obszary chronionego krajobrazu	29
7.7 Parki krajobrazowe	30
8. Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko oraz na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000	30
8.1 Pozytywne oddziaływanie na środowisko	33
8.2 Negatywne oddziaływanie na środowisko.....	34

9. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu	35
10. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	36
11. Informacje o przewidywanych metodach analizy realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania	36
11.1 Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania	37
11.2 System i częstotliwość działań planowanego monitoringu	37
12. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym	38

1 PODSTAWA PRAWNA I CEL PROGNOZY

Prognoza oddziaływania na środowisko dla „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Puszcza Mariańska na lata 2011 – 2032” (zwanego dalej „Programem”) została przygotowana na podstawie obowiązujących przepisów prawa - art. 53 ustawy z dnia 3 października 2008r. - *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.). Artykuł ten zobowiązuje organy administracji opracowujące projekty polityk, strategii, planów lub programów do przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji tych dokumentów.

Nadrzędnym celem prognozy jest określenie potencjalnych skutków w środowisku, jakie mogą wystąpić po wdrożeniu zapisów Programu, jak również sformułowanie zaleceń o charakterze przeciwdziałania lub minimalizacji dla wszelkich jego negatywnych oddziaływań. Prognoza powinna wspierać proces decyzyjny dla realizacji inwestycji ingerujących w stan środowiska. Celem przeprowadzenia niniejszej Prognozy jest przede wszystkim ocena stopnia i sposobu uwzględnienia zagadnień ochrony środowiska we wszystkich częściach Programu oraz identyfikacja potencjalnych skutków środowiskowych wdrażania zapisów Programu.

2 ZAWARTOŚĆ MERYTORYCZNA PROGNOZY

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa prognoza oddziaływania na środowisko powinna:

1. zawierać informacje na temat zawartości, głównych celów projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
2. określać, analizować i oceniać istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
3. określać, analizować i oceniać istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych,

4. określać, analizować i oceniać przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe, oraz pozytywne i negatywne, na środowisko, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy,
5. przedstawiać rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu,
6. przedstawiać rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie,
7. zawierać informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
8. zawierać informacje o przewidywanych metodach analizy realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
9. zawierać informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
10. zawierać streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

3 METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Przy opracowaniu Prognozy kierowano się zapisami Ustawy z dnia 3 października 2008r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. Nr 199, poz. 1227), jak również zapisami „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, zapisami „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, Programem opracowanym dla Gminy Puszcza Mariańska oraz innymi dokumentami opracowanymi na stopniu lokalnym, wojewódzkim i krajowym, które zostały przedstawione w dalszej części niniejszej Prognozy. Do opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko dla „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Puszcza Mariańska na lata 2011 – 2032” wykorzystano także informacje uzyskane w Urzędzie Gminy w Puszcza Mariańska.

Metodą zastosowaną przy sporządzaniu Prognozy była ocena realizacji celów oparta na analizie zgodności treści ocenianego dokumentu z kryteriami zawartymi w obowiązujących międzynarodowych i krajowych dokumentach oraz przepisach.

4 INFORMACJE O ZAWARTOŚCI I GŁÓWNYCH CELACH OPRACOWANEGO PROGRAMU ORAZ JEGO POWIĄZANIE Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

4.1 Zawartość i główne cele Programu

Zgodnie z przyjętymi przez Radę Ministrów - „Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” oraz „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, opracowany dla Gminy Puszcza Mariańska Program, zakłada usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy do 2032 roku, a przez to minimalizację negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu oraz likwidację szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko. „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Puszcza Mariańska na lata 2011-2032” został opracowany przez firmę J.W.W. Triland Sp. z o.o. (adres siedziby: Sułkowice 1A, 05-650 Chynów) przy współpracy z Urzędem Gminy w Puszczy Mariańskiej.

Niniejszy Program zawiera:

- ✓ opis przedmiotu, celu i zakresu opracowania,
- ✓ wyszczególnienie aktów prawnych ze szczególnym uwzględnieniem krajowych programów dotyczących azbestu, przyjętych przez Radę Ministrów,
- ✓ opis zadań jednostek samorządu terytorialnego, właścicieli i zarządców nieruchomości oraz użytkowników nieruchomości i pracowników firm świadczących usługi w zakresie demontażu, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest,
- ✓ dokładną charakterystykę azbestu dotyczącą jego klasyfikacji, zastosowania oraz szkodliwości,
- ✓ diagnozę stanu dla Gminy Puszcza Mariańska przeprowadzoną na podstawie inwentaryzacji, z uwzględnieniem oraz opisaniem ilości i rozmieszczenia wyrobów

- zawierających azbest na terenie gminy, jak również przewidywania dotyczące ilości powstających odpadów zawierających azbest w latach 2011-2032,
- ✓ opis możliwych form finansowania zadań zawartych w Programie,
 - ✓ szczegółowy opis właściwego postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest,
 - ✓ wykaz składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest oraz informacje na temat firm zajmujących się kompleksowym usuwaniem azbestu, działających na terenie województwa mazowieckiego i terytorium całego kraju, posiadających odpowiednie pozwolenia wymagane aktami prawnymi,
 - ✓ harmonogram oraz system monitoringu i oceny realizowanych celów zawartych w Programie.

Opracowany „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Puszcza Mariańska na lata 2011-2032” skierowany jest do wszystkich właścicieli nieruchomości zlokalizowanych na terenie gminy, na terenie których występują wyroby zawierające azbest.

Przewiduje się stopniowy wzrost zainteresowania problem bezpiecznego usuwania azbestu wśród mieszkańców gminy, dzięki prowadzeniu działań edukacyjnych oraz udzielanemu wsparciu finansowemu.

W opracowanym Programie wyznaczono cele – ilości odpadów zawierających azbest, jakie mają być osiągnięte w danym przedziale czasowym, tj.:

1. Perspektywa krótkoterminowa (lata 2011 – 2015) – **950,439 Mg** (28%);
2. Perspektywa średnioterminowa (lata 2016 – 2022) – **1188,048 Mg** (35%);
3. Perspektywa długoterminowa (lata 2023 – 2032) – **1255, 937 Mg** (37%).

Taki podział zapewnia zgodność z programem krajowym i ułatwi ocenę realizacji Programu w kontekście porównań z programem krajowym.

Opracowany Program jest zgodny z zasadą zrównoważonego rozwoju, zakładającą jakość życia na poziomie na jaki pozwala obecny rozwój cywilizacyjny, w taki sposób aby nie ograniczać szans przyszłych pokoleń.

W świetle obowiązujących przepisów prawa, wytwarzanie oraz obrót materiałami zawierającymi azbest został zakazany, natomiast obecnie używane wyroby zawierające azbest, po zakończeniu okresu swej eksploatacji powinny zostać usunięte w taki sposób, aby nie stanowiły zagrożenia dla zdrowia ludzi oraz dla środowiska. Działania te zostały podjęte

na podstawie przeprowadzonych obserwacji oraz badań dotyczących szkodliwości wyrobów zawierających azbest. Usunięcie wyrobów zawierających azbest umożliwi ich zastąpienie materiałami bezpiecznymi dla zdrowia oraz ograniczy zachorowalność wśród obecnych i przyszłych pokoleń.

4.2 Powiązania Programu z innymi dokumentami strategicznymi

- Dyrektywa Rady 74/442/EEC Unii Europejskiej

Podstawowym dokumentem określającym ramy prawne gospodarki odpadami w Unii Europejskiej jest Dyrektywa Rady 74/442/EEC, nakładająca na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia odzysku i usuwania odpadów w sposób nie zagrażający życiu ludzkiemu oraz nie powodujący szkód w środowisku. Ponadto nakłada ona obowiązek zapobiegania tworzeniu się odpadów oraz ograniczania ilości i szkodliwości wytwarzanych odpadów.

- Rezolucja przyjęta przez Sejm w dniu 19 czerwca 1997 roku – w sprawie programu wycofywania azbestu z gospodarki

Wynikiem przyjęcia niniejszej rezolucji było opracowanie krajowych Programów dotyczących usuwania azbestu z terytorium Polski.

- Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 roku o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest

Niniejsza ustawa wprowadziła zakaz produkcji, stosowania oraz obrotu wyrobami zawierającymi azbest. W ustawie tej określono również:

- 1) obowiązki wykonawcy prac polegających na bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest;
- 2) sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania oraz usuwania wyrobów zawierających azbest, z uwzględnieniem zabezpieczeń przed przenikaniem azbestu do środowiska;
- 3) warunki przygotowania do transportu oraz sposobu transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest do miejsca ich składowania z uwzględnieniem zabezpieczeń przed

przenikaniem azbestu do środowiska;

4) wymagania, jakim powinno odpowiadać oznakowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest.

Niniejsza ustawa reguluje także kwestię zatrudnienia i pomocy dla pracowników zatrudnionych w zakładach przetwarzających azbest.

- Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski oraz Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

Krajowe Programy usuwania azbestu - „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” oraz „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” zakładają oczyszczenie kraju z azbestu do roku 2032.

Dodatkowo wyznaczają następujące cele:

- ✓ oczyszczenie terytorium Polski z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest,
- ✓ wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Polski spowodowanych azbestem oraz ustalenie koniecznych do tego uwarunkowań,
- ✓ spowodowanie sukcesywnej likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie, w określonym horyzoncie czasowym, do spełnienia wymogów ochrony środowiska,
- ✓ stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest stosowanych w Unii Europejskiej.

- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami

Celem dotyczącym wyrobów zawierających azbest w niniejszym Planie jest sukcesywne usuwanie tych wyrobów a przez to spełnianie celów krajowych programów usuwania azbestu. Aby osiągnąć zamierzone cele Planu, niezbędne jest podjęcie niniejszych działań:

- ✓ monitoring prawidłowego postępowania z odpadami zawierającymi azbest, szczególnie obejmującego indywidualnych posiadaczy i firmy zajmujące się demontażem;

- ✓ modernizacja lub/i budowa składowisk odpadów azbestowych.

W niniejszym Planie przedstawiono problemy dotyczące gospodarki odpadami azbestowymi, do których zaliczono m.in. brak zachęt ekonomicznych dla prywatnych posiadaczy do demontażu wyrobów zawierających azbest oraz trudności w lokalizacji ogólnodostępnych składowisk odpadów zawierających azbest.

Niniejszy Plan przewiduje wzrost ilości odpadów zawierających azbest pochodzących z wyrobów azbestowych stosowanych w instalacjach elektrolitycznych oraz jako elementy w wałach do ciągnięcia szkła, w związku ze zbliżającym się końcem ich eksploatacji.

Plan ten przewiduje usunięcie 60% ilości odpadów zawierających azbest zlokalizowanych na terytorium Polski do roku 2018.

- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016

Głównym celem Polityki Ekologicznej Państwa w zakresie gospodarki odpadami jest zapobieganie powstawaniu odpadów poprzez redukcję ilości powstających odpadów „u źródła”, odzyskiwanie surowców, ponowne wykorzystanie odpadów oraz bezpieczne dla środowiska końcowe unieszkodliwianie odpadów niewykorzystanych.

Niniejsze opracowanie zakłada także dalsze prace mające na celu poprawę systemu zbierania i unieszkodliwiania azbestu, aby ograniczyć ilość odpadów niebezpiecznych trafiających na składowiska komunalne w postaci wyrobów azbestowych.

Jednym z priorytetowych kierunków działań przewidzianych w Polityce Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 jest przeprowadzanie prac legislacyjnych i kontynuowanie krajowych programów usuwania azbestu.

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013

Niniejszy Program zakłada dofinansowanie projektów unieszkodliwiania i kompleksowego oczyszczania terenów z odpadów zawierających azbest w ramach Priorytetu IV Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka, działanie 4.2. Ochrona powierzchni ziemi. Celem działania 4.2 jest zmniejszenie ilości składowanych odpadów

i ograniczenie ich negatywnego wpływu na środowisko, jak również rekultywacja zdegradowanych terenów.

Potrzeba realizacji działania 4.2 wynika ze zobowiązań akcesyjnych oraz konieczności uporządkowania systemu gospodarki odpadami w regionie. Wspierane będą przedsięwzięcia prowadzące do minimalizowania ilości odpadów produkowanych oraz zdeponowanych w środowisku. Wspierane będą również projekty zorientowane na przywracanie wartości środowiskowych zdegradowanych przestrzeni. Realizacja działania przyczyni się do poprawy jakości środowiska poprzez bezpośredni wpływ na stan gleb. Ponadto przedsięwzięcia te w znacznym stopniu przyczynią się do wdrożenia efektywnych ekologicznie, kompleksowych systemów gospodarki odpadami oraz do likwidacji zagrożeń wynikających ze składowania odpadów.

- Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015

Wojewódzki plan gospodarki odpadami szczególny nacisk kładzie na prawidłowe prowadzenie systemu zbierania, transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest. Istotnym jest aby odbywał się on ściśle w oparciu o zapisy aktualnie obowiązujących aktów prawnych dotyczących ww. problematyki, co ma na celu zapewnienie bezpiecznego dla środowiska i zdrowia ludzkiego usunięcia wyrobów azbestowych. Analiza aktualnego stanu w zakresie gospodarki odpadami zawierającymi azbest na terenie Województwa Mazowieckiego wykazała, że procedury postępowania przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest nie są w pełni realizowane.

Przedsiębiorcy zajmujący się zbieraniem i transportem odpadów zawierających azbest spełniają stawiane im wymagania w zakresie posiadania stosownych pozwoleń i decyzji oraz wywiązują się z nałożonych na nich przepisami obowiązków, niemniej największe wątpliwości budzi sposób postępowania właścicieli wyrobów azbestowych. W niniejszym dokumencie stwierdza się nieprawidłowości w postępowaniu z wyrobami zawierającymi azbest przez ich właścicieli, co jest związane z kwestią finansową oraz niewystarczającą świadomością ekologiczną. Następstwem takiego stanu rzeczy jest pozbywanie się odpadów azbestowych (najczęściej płyt eternitowych pochodzących z pokryć dachowych) w sposób całkowicie niezorganizowany w miejscach nie przeznaczonych do tego celu – np. w lasach (na tzw. „dzikich wysypiskach”).

Wojewódzki plan gospodarki odpadami dla Mazowsza wskazuje 4 istotne problemy w gospodarce odpadami zawierającymi azbest, są to:

- brak pełnej i rzetelnej inwentaryzacji dotyczącej ilości, lokalizacji i stanu wyrobów zawierających azbest na terenie gmin Województwa Mazowieckiego;
- mała świadomość mieszkańców województwa w zakresie bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów azbestowych;
- brak mechanizmów dofinansowania usuwania azbestu dla indywidualnych gospodarstw domowych;
- brak składowisk do składowania azbestu na terenie Województwa Mazowieckiego.

Mazowiecki plan gospodarki odpadami zgodnie z założeniami przedstawionymi w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, zakłada usunięcie i unieszkodliwienie do 2032 r. wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu Województwa Mazowieckiego. W związku z tym Samorząd Województwa Mazowieckiego podjął inicjatywę opracowania „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Województwa Mazowieckiego”, który to dokument będzie zawierał systemowe spojrzenie na problematykę związaną z zagospodarowaniem odpadów zawierających azbest, bilans odpadów zawierających azbest na terenie województwa oraz optymalne sposoby zagospodarowania odpadów zawierających azbest na terenie Mazowsza (obejmujące usuwanie, zbieranie, transport oraz unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest).

W opracowanym planie gospodarki odpadami dla Mazowsza przedstawiono następujące cele w zakresie gospodarowania odpadami zawierającymi azbest:

1. przeprowadzenia pełnej i rzetelnej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na szczeblu gminnym – realizatorzy wójtowie, burmistrzowie, prezydenci miast;
2. aktualizacja wojewódzkiej bazy dotyczącej wyrobów zawierających azbest – realizator Zarząd Województwa;
3. budowa składowisk odpadów azbestowych – realizatorzy jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorcy;

4. organizacja kampanii edukacyjno – informacyjnej w zakresie prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest – realizatorzy Zarząd Województwa, jednostki samorządu terytorialnego;
 5. monitoring usuwania oraz prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest – realizatorzy organy nadzoru budowlanego,
 6. wytworzenie mechanizmów dofinansowania usuwania azbestu dla indywidualnych gospodarstw domowych – realizatorzy fundusze ochrony środowiska, jednostki samorządu terytorialnego, zarządcy nieruchomości.
- Plan gospodarki odpadami dla powiatu żyrardowskiego

Dokument ten opisuje konieczność przeprowadzenia prac polegających na inwentaryzacji azbestu na terenie gmin należących administracyjnie do powiatu żyrardowskiego. PGO dla powiatu żyrardowskiego jako główne problemy gospodarki odpadami zawierającymi azbest na terenie powiatu żyrardowskiego wskazuje:

1. brak informacji o rzeczywistej ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych;
2. brak systemu zbierania i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest.

Plan gospodarki odpadami dla powiatu żyrardowskiego wskazuje, iż ważnym elementem funkcjonowania gospodarki odpadami jest rozwiązanie problemu odpadów azbestowych, dlatego istotnym jest oszacowanie ilości usuwanego azbestu i wyrobów zawierających azbest w pierwszej kolejności oraz dokonanie rozpoznania stopnia zużycia tych wyrobów zabudowanych na konkretnych obiektach. Uzyskane dane powinny być gromadzone przez samorząd gminy, a następnie przekazywane do samorządu powiatu celem opracowania programu likwidacji wyrobów azbestowych.

Zgodnie z zapisami niniejszego dokumentu, na terenie powiatu żyrardowskiego w ciągu roku będzie powstawało około 8 tys. Mg odpadów azbestu.

- Plan gospodarki odpadami dla Gminy Puszcza Mariańska

W niniejszym planie wskazano, iż szczególnie istotnym elementem funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy jest rozwiązanie problemu odpadów azbestowych.

Dokument ten został opracowany w 2004 roku, kiedy na terenie Gminy Puszcza Mariańska nie została jeszcze przeprowadzona szczegółowa inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest, dlatego jednym z celów określonych w PGO dla gminy było zintensyfikowanie działań w zakresie inwentaryzacji wyrobów azbestowych, jak również ustalenie na poziomie powiatu i gminy programu usuwania wyrobów zawierających azbest oraz organizacja akcji edukacyjno - informacyjnej w zakresie prawidłowych sposobów postępowania z wyrobami zawierającymi azbest skierowanej do mieszkańców gminy.

- Program ochrony środowiska dla Gminy Puszcza Mariańska

W niniejszym Programie przedstawiono charakterystykę azbestu oraz opisano szkodliwość azbestu dla środowiska i zdrowia ludzi. Przedstawiono w nim również możliwe źródła finansowania działań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest – regionalne programy operacyjne, które umożliwią wsparcie gospodarki odpadami, mające na celu stworzenie systemów zbiórki, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest.

5 STAN GOSPODARKI ODPADAMI NA TERENIE GMINY PUSZCZA MARIAŃSKA

W Planie gospodarki odpadami dla Gminy Puszcza Mariańska przedstawiono system gospodarowania odpadami, w tym odpadami zawierającymi azbest.

Do odpadów występujących na terenie Gminy Puszcza Mariańska należą:

- odpady wytworzone w sektorze komunalnym – powstające w ilości ok. 810 Mg/rok, których głównymi wytwórcami na terenie gminy są jej mieszkańcy;
- odpady wytworzone w sektorze gospodarczym – powstające w ilości ok. 263 Mg/rok, w tym 0,242 Mg odpadów niebezpiecznych;
- odpady szczególne (w tym odpady materiałów zawierających azbest).

W opracowanym „Programie usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Puszcza Mariańska na lata 2011-2032” przedstawiono system gospodarki odpadami zawierającymi azbest. Wszystkie odpady zawierające azbest, które zostaną usunięte poprzez

wyspecjalizowane firmy, zostaną w sposób bezpieczny dla środowiska oraz zdrowia mieszkańców zabezpieczone, a następnie przetransportowane oraz poddane unieszkodliwianiu w specjalnie do tego celu przygotowanych składowiskach i kwaterach.

W przypadku nie podjęcia działań w zakresie poprawy stanu gospodarki odpadami zawierającymi azbest na terenie Gminy Puszcza Mariańska, stan techniczny pokryć dachowych zawierających azbest ulegnie znacznemu pogorszeniu.

W związku z zakończeniem okresu eksploatacyjnego materiałów zawierających azbest, możliwe jest, iż na skutek uszkodzeń dojdzie do uwalniania włókien azbestowych, w tym włókien respirabilnych szczególnie niebezpiecznych dla zdrowia. W celu zapewnienia założeń „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Puszcza Mariańska na lata 2011-2032”, opracowano system monitoringu realizacji celów zawartych w niniejszym Programie.

Szczególnie istotne jest prowadzenie rzetelnej ewidencji odpadów, umożliwiającej kontrolę zarówno odbioru, jak i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest, w celu wyeliminowania sytuacji, w których jedynie część spośród odebranych odpadów zawierających azbest jest poddawana unieszkodliwianiu, natomiast reszta trafia m.in. na „dzikie wysypiska”, stanowiąc tym samym zagrożenie zarówno dla środowiska, jak i dla zdrowia ludzi.

W poniższej tabeli przedstawiono cele i kierunki działań w ochronie środowiska i gospodarce odpadami zawierającymi azbest.

CELE	DALEKOSIĘŻNE	GŁÓWNE	SZCZEGÓŁOWE
Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest.	- bezpieczeństwo ekologiczne	- poprawa jakości środowiska - minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych	- przeprowadzanie procesów demontażu, transportu i unieszkodliwiania azbestu przez wyspecjalizowane firmy
Przeprowadzenie rzetelnej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest.	- poprawa jakości środowiska - minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych	- usunięcie wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Puszcza Mariańska do 2032 roku	- realizacja założeń „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Puszcza Mariańska na lata 2011-2032”
Organizacja systemu pomocy w zakresie unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest.	- usunięcie wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Puszcza Mariańska do 2032 roku	- wzrost intensywności działań związanych z usuwaniem materiałów zawierających azbest	- dofinansowanie ze środków własnych Gminy lub z WFOŚiGW demontażu, transportu oraz unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest

<p>Monitoring i ewidencja odpadów zawierających azbest.</p>	<p>- bezpieczne dla środowiska unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest</p>	<p>- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów azbestowych</p>	<p>- realizacja założeń „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Puszcza Mariańska na lata 2011-2032” - 100% efektywność unieszkodliwiania odebranych materiałów zawierających azbest</p>
<p>Edukacja ekologiczna w zakresie prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.</p>	<p>- bezpieczeństwo ekologiczne</p>	<p>- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych</p>	<p>- wzrost intensywności działań związanych z usuwaniem materiałów zawierających azbest</p>

5.1 Przeprowadzony proces inwentaryzacji

Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest przeprowadzona na terenie Gminy Puszcza Mariańska polegała na spisie z natury. Podczas tego procesu określono stan i możliwość bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, na podstawie których określono stopień pilności ich usunięcia.

Wyniki zebrane podczas inwentaryzacji wskazują na występowanie na terenie Gminy Puszcza Mariańska **3394,424Mg** materiałów zawierających azbest, które stanowią azbestowo - cementowe pokrycia dachowe.

Większość materiałów zawierających azbest występuje na budynkach gospodarczych (67%). Reszta wyrobów zawierających azbest jest zlokalizowana na budynkach mieszkalnych (28%), budynkach niezamieszkałych tzw. pustostanach (3%) oraz w postaci zdjętych płyt (2%).

Dla większości zinwentaryzowanych materiałów zawierających azbest przyznano stopień III, który oznacza ponowną ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest do 5 lat od daty obowiązującej oceny. Dla reszty wyrobów przyznano stopień II.

5.2 Prowadzenie prac demontażowych i transportowych oraz unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest

Demontaż, transport oraz unieszkodliwianie azbestu, powinny być przeprowadzane przez wyspecjalizowane i przeszkolone w tym zakresie firmy, posiadające zezwolenie na

prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest.

Prace demontażowe prowadzone przez pracowników wyspecjalizowanych firm prowadzone są w odpowiedniej odzieży ochronnej, w maskach uniemożliwiających wdychanie szkodliwych włókien azbestowych, z zastosowaniem bezpiecznych metod po wcześniejszym odgrodzeniu i oznakowaniu miejsca usuwania azbestu. W następnej kolejności odpady zawierające azbest są szczelnie pakowane i transportowane do miejsca ich unieszkodliwiania.

Wykonywanie prac demontażowych oraz transportowych przez wyspecjalizowane firmy ograniczy uwalnianie pyłów zawierających włókna azbestowe, dzięki czemu możliwe będzie uniknięcie zagrożenia dla zdrowia ludzkiego oraz dla środowiska.

Przyjęte przez Gminę Puszcza Mariańska procedury demontażu, transportu oraz unieszkodliwiania zostały przedstawione w opracowanym Programie.

6 ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA PODCZAS REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU Z UWZGLĘDNIENIEM SKUTKÓW BRAKU JEGO REALIZACJI

6.1 Istniejący stan środowiska

Opracowany gminny program usuwania azbestu – „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Puszcza Mariańska na lata 2011-2032” - w dużym stopniu uwzględnia zagadnienia ochrony środowiska a niniejsza Prognoza stanowi jego uzupełnienie, niemniej ocena stanu poszczególnych elementów środowiska na terenie Gminy Puszcza Mariańska została przedstawiona poniżej.

RZEŻBA TERENU

Rzeźba terenu gminy jest wyraźnie zróżnicowana pod względem morfologicznym. Występują liczne, wyraziste deniwelacje terenu rzędu 30-40 m. Obszarem najwyżej położonym jest rejon Karnic Nowych (176,5 m n.p.m.), zaś najniżej – rejony doliny Rawki k/Grabi

(95,0 m n.p.m.). Północne tereny gminy są mało zróżnicowane morfologicznie. W krajobrazie dominują rozległe płaszczyny i równiny. W części środkowej gminy na niewielkich obszarach dominują płaszczyny i równiny maksymalnego południowego zasięgu Równiny Łowicko-Błońskiej. Odmienny krajobraz o zróżnicowanej pod względem morfologicznym rzeźbie występuje w południowych i południowo-wschodnich fragmentach gminy, gdzie dominuje falista wysoczyzna morenowa Wysoczyzny Rawskiej wraz ze strefą krawędziową i kulminacjami terenu dochodzącymi do 176 m n.p.m.

KLIMAT

Obszar Gminy Puszcza Mariańska pod względem regionalizacji klimatycznej należy do Regionu Środkowopolskiego. Teren gminy charakteryzuje się m.in. wysokimi rocznymi sumami promieniowania słonecznego (pow. 86,3 kcal/cm²) oraz jednymi z mniejszych w Polsce sumami rocznymi opadów atmosferycznych, na poziomie od 532 mm/rok do 588 mm/rok.

Średnia roczna temperatura powietrza na terenie gminy wynosi 7,8 °C.

W związku z ogólną cyrkulacją atmosferyczną na całym obszarze gminy dominują wiatry o kierunku zachodnim i południowo-zachodnim.

SZATA ROŚLINNA

Krajobraz roślinny gminy stanowią bory mieszane i grądy odmiany warszawsko-podlaskiej nieznacznie zmienione antropogenicznie pod względem jakości potencjalnych siedlisk roślinnych.

Przeważająca część powierzchni gminy (z wyłączeniem rejonów centralnych i wschodnich), należy terytorialnie do „Bolimowskiego Parku Krajobrazowego” oraz do „Bolimowsko - Radziejowickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu z Doliną Środkowej Rawki”, co stanowi o wysokiej wartości walorów florystycznych gminy.

ŚWIAT ZWIERZĄT

Pod względem regionalizacji faunistycznej obszar gminy znajduje się w centralnej części Okręgu Środkowopolskiego i w centrum podokręgu Wielkopolsko - Podlaskiego (A. S. Kostrowicki - Atlas RP, 1993).

Walory obszaru gminy w aspekcie faunistycznym w jego części północno-zachodniej, zachodniej i południowej są znaczne. Dodatkowo tereny bezpośrednio przyległe do doliny rzeki Rawki położone są w obrębie potencjalnych ciągów ekologicznych i ważnych dróg migracji fauny i awifauny, zaliczanych do krajowego systemu obszarów chronionych.

ODPADY

Gospodarka odpadami stałymi na terenie gminy w większości jest realizowana w oparciu o system mieszany zbierania odpadów oraz o częściową selektywną zbiórkę odpadów u źródła. Większość mieszkańców gminy ma podpisane indywidualne umowy na odbiór odpadów z firmami działającymi na terenie gminy. Odpady z terenu gminy wywożone są na składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Słabomierz-Krzyżówka gmina Radziejowice. Stan formalno – prawny składowiska jest uregulowany. Na terenie gminy nie zlokalizowano instalacji do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów.

Zbieraniem i transportem odpadów komunalnych i innych niż komunalne zajmują się firmy posiadające zezwolenia na prowadzenie działalności.

PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE

Źródłem emisji promieniowania elektromagnetycznego do środowiska są stacje bazowe telefonii komórkowej, przekaźniki radiowe, linie energetyczne oraz urządzenia elektroenergetyczne. Na terenie Gminy Puszcza Mariańska zlokalizowane są stacje telefonii komórkowej w miejscowościach Waleriany, Kamion i Puszcza Mariańska oraz stacja telewizyjna w Bartnikach. Przez teren gminy przebiegają również linie elektroenergetyczne, jednak dotychczas nie prowadzono monitoringu promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy.

HAŁAS

Na terenie Gminy Puszcza Mariańska występują trzy główne źródła hałasu:

- 1.komunikacja drogowa;
- 2.komunikacja kolejowa;
- 3.przemysł.

Problem uciążliwości akustycznej powodowanej przez komunikację dotyczy przede wszystkim miasta oraz terenów zlokalizowanych przy głównych drogach, w szczególności drogi nr 70 (Skierniewice – Huta Zawadzka) i nr 719 (Grodzisk Mazowiecki – Kamion). Kolejnym znaczącym emitorem hałasu jest linia kolejowa Warszawa – Wiedeń oraz Skierniewice – Łuków. Ponadto na terenie gminy występują źródła hałasu przemysłowego, jednak dla żadnego z podmiotów gospodarczych nie wydano decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu.

GLEBY

Gleby występujące na obszarze Gminy Puszcza Mariańska zostały wykształcone na podłożu osadów czwartorzędowych. Poszczególne typy genetyczne gleb rozwinęły się w silnym związku zarówno z ukształtowaniem terenu, podłożem mineralnym i stosunkami wodnymi.

Tereny położone na zachód od rzeki Suche-Nidy w kierunku rzeki Rawki, zajmują gleby brunatne wylugowane i gleby płowe wytworzone z glin zwałowych lekkich i piasków leżących na glinach. Południowe fragmenty gminy, zajmują przeważnie gleby płowe, gleby brunatne wylugowane wytworzone z glin zwałowych lekkich i piasków słabo gliniastych leżących na glinach. Bezpośrednio w dolinach rzecznych Rawki i Korabiewki wykształciły się miejscami gleby hydromorficzne (glejowe, murszowe, wytworzone z torfów) oraz gleby madowe (wytworzone z piasków, glin, pyłów i ilów rzecznych).

Na obszarze gminy większość użytków rolnych stanowią grunty o klasach IV - VI. Gleby gminy są zasobne w makroskładniki, tj. magnez, fosfor i potas. Wykazują naturalną zawartość metali ciężkich.

JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza na terenie Gminy Puszcza Mariańska jest przemysł energetycznego i technologiczny, jak również spalanie paliw samochodowych i grzewczych.

Roczna ocena jakości powietrza przeprowadzona w 2008 roku dla województwa mazowieckiego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie wskazuje, iż w przyjętej klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia, stężenia badanych substancji w powietrzu (SO₂, NO₂, C₆H₆, Pb, As, Cd, Ni, benzo-a-piren, CO) nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych. Poziomy zanieczyszczeń SO₂, NO₂, C₆H₆, Pb, As, Cd, Ni, CO w strefie pruszkowsko-żyrardowskiej, na terenie której zlokalizowana jest Gmina Puszcza Mariańska, zaklasyfikowano do klasy A, natomiast stężenie PM₁₀ oraz benzo-a-pirenu w powietrzu ze względu na ochronę zdrowia zaklasyfikowano do klasy C.

JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Obszar Gminy Puszcza Mariańska położony jest w całości w rejonie dorzecza rzeki Bzury, stanowiącej bezpośredni lewy dopływ Wisły. Podstawową sieć powierzchniowych wód płynących obszaru gminy stanowią rzeka Rawka i Sucha-Nida.

Przeprowadzona ocena jednolitych części wód powierzchniowych na terenie województwa mazowieckiego wykazała zły stan ogólny rzeki Korabiewki będącej dopływem Rawki (monitoring przeprowadzony przez WIOŚ, pobór – Bartniki). Ocena jakości rzeki Korabiewki została przeprowadzona w oparciu o:

- elementy biologiczne – przyznano klasę I;
- elementy fizykochemiczne – przyznano klasę III;
- substancje szczególnie szkodliwych – 0 (brak przekroczeń);
- potencjał ekologiczny – umiarkowany;
- stan chemiczny – 0 (dobry).

Dla pozostałych cieków wodnych zlokalizowanych na terenie gminy nie przeprowadzono pomiarów.

JAKOŚĆ WÓD PODZIEMNYCH

Na obszarze Gminy Puszcza Mariańska zasadniczym poziomem użytkowym wód podziemnych powszechnie eksploatowanym i mającym największe znaczenie gospodarcze na

obszarze całej gminy jest czwartorzęd, stanowiący w tym rejonie główne źródło wody. Pozostałym użytkowym poziomem wodonośnym jest dolna kreda.

Na terenie gminy wody podziemne (surowe) są badane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie Delegatura w Płocku. W 2009 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska prowadził ocenę jakości wód w 22 punktach pomiarowych na terenie województwa mazowieckiego, w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. nr 143, poz. 896). Monitoring jakości wód podziemnych był prowadzony przy szczególnym uwzględnieniu obszarów narażonych na zanieczyszczenia rolnicze.

W 2009 roku na terenie gminy prowadzono monitoring wód podziemnych w miejscowości Kamion (głębokość poboru 8,2 m, zwierciadło swobodne). Dla wód pochodzących z tego ujęcia przyznano IV klasę (wody o niezadowalającej jakości) oraz stwierdzono przekroczenie następujących parametrów chemicznych: ogólny węgiel organiczny (OWO), żelazo (Fe), mangan (Mn) oraz azotany (NO_3). Ocena stanu chemicznego w jednolitych częściach wód badanych w miejscowości Kamion została określona jako dobra.

6.2 Potencjalne zmiany środowiska na skutek realizacji zapisów opracowanego dokumentu

Stan techniczny wyrobów zawierających azbest w postaci pokryć dachowych falistych i płaskich zlokalizowanych na terenie gminy jest na ogół dobry, co oznacza, że wyroby te wciąż mogą być eksploatowane. Nieuszkodzone płyty nie stwarzają zagrożenia dla zdrowia ludzi związanego z emisją włókien azbestu do powietrza, ani nie stanowią zagrożenia dla środowiska.

Pełna analiza stanu środowiska przyrodniczego Gminy Puszcza Mariańska dokonana została w szeregu obowiązujących dokumentach dotyczących rozwoju gospodarczego, społecznego i przestrzennego gminy, dlatego też niniejsza prognoza omawia jedynie wybrane zagadnienia środowiska na terenie gminy. Co więcej, Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu opracowanego dla Gminy Puszcza Mariańska, jest dokumentem wspomagającym ten Program. Jej głównym celem jest wskazanie zagrożeń, jakie mogą wystąpić w wyniku braku jego realizacji.

Poniższa tabela przedstawia sposób oddziaływania Programu opracowanego dla Gminy Puszcza Mariańska na poszczególne elementy środowiska zarówno w przypadku realizacji lub zaniechania planowanych działań.

Działania określone w Programie	Oddziaływanie	Brak działań określonych w Programie	Oddziaływanie
<i>Powietrze</i>			
Objęcie wszystkich posiadaczy inwentaryzacją i odbiorem odpadów zawierających azbest.	<i>Korzystne</i> Ograniczanie możliwości pozbywania się azbestu poza systemem.	Brak inwentaryzacji i informacji o selektywnej zbiórki odpadów zawierających azbest.	<i>Niekorzystne</i> Pozbywanie się odpadów zawierających azbest i deponowanie ich w miejscach do tego nieprzystosowanych.
Transport azbestu w systemie zorganizowanym.	<i>Korzystne</i> Ograniczanie emisji powstałej w wyniku transportu.	Dowóz odpadów w sposób indywidualny.	<i>Niekorzystne</i> Zwiększenie emisji powstałej w wyniku transportu.
Eliminacja dzikich składowisk.	<i>Korzystne</i> Eliminacja zagrożeń związanych z pyleniem.	Pozostawianie dzikich składowisk.	<i>Niekorzystne</i> Porzucanie odpadów w lasach i wzdłuż dróg.
<i>Wody powierzchniowe i podziemne</i>			
Objęcie wszystkich posiadaczy odbiorem odpadów zawierających azbest.	<i>Korzystne</i> Ograniczanie możliwości pozbywania się azbestu poza systemem zbiórki.	Brak nadzoru nad zbiórką odpadów zawierających azbest.	<i>Niekorzystne</i> Zanieczyszczenie odpadami zawierającymi azbest zbiorników i cieków wodnych.
Eliminacja dzikich składowisk.	<i>Korzystne</i> Poprawa jakości wody.	Pozostawianie dzikich składowisk.	<i>Niekorzystne</i> Porzucanie odpadów niebezpiecznych zawierających azbest powoduje pogarszanie się jakości wód.
<i>Gleby</i>			
Objęcie wszystkich posiadaczy odbiorem odpadów zawierających azbest.	<i>Korzystne</i> Ograniczanie możliwości pozbywania się azbestu poza systemem zbiórki.	Brak selektywnej zbiórki odpadów zawierających azbest.	<i>Niekorzystne</i> Zakopywanie odpadów zawierających azbest na posesjach lub ich porzucanie poza posesjami.
Eliminacja dzikich składowisk.	<i>Korzystne</i> Poprawa jakości gleb.	Pozostawianie dzikich składowisk.	<i>Niekorzystne</i> Porzucanie odpadów zawierających azbest w glebie.
<i>Krajobraz</i>			
Eliminacja dzikich składowisk.	<i>Korzystne</i> Wzrost walorów krajobrazowych, wzrost zainteresowania rekreacją i sportem.	Pozostawianie dzikich składowisk.	<i>Niekorzystne</i> Zbyt duże zagęszczenie dzikich wysypisk zawierających odpady azbestowe obniża wartości estetyczne krajobrazu.

<i>Zasoby przyrody</i>			
Eliminacja dzikich składowisk.	<i>Korzystne</i> Poprawa warunków funkcjonowania form przyrody.	Pozostawianie dzikich składowisk.	<i>Niekorzystne</i> Porzucanie odpadów zawierających azbest w lasach niszczy i uniemożliwia występowanie oraz rozwój rzadkich form przyrody.
<i>Zdrowie mieszkańców</i>			
Usuwanie w pierwszej kolejności uszkodzonych wyrobów zawierających azbest.	<i>Korzystne</i> Eliminacja materiałów zawierających azbest stanowiących największe zagrożenie dla zdrowia.	Użytkowanie uszkodzonych materiałów zawierających azbest.	<i>Niekorzystne</i> Uszkodzone wyroby zawierające azbest stanowią największe zagrożenie dla zdrowia ludzi oraz środowiska naturalnego.
Przeprowadzanie prac związanych z demontażem, transportem i unieszkodliwianiem materiałów zawierających azbest przez firmy specjalistyczne.	<i>Korzystne</i> Fachowe usunięcie wyrobów zawierających azbest, w sposób możliwie bardzo ograniczający ich pylenie.	Przeprowadzanie prac związanych z demontażem, transportem i unieszkodliwianiem materiałów zawierających azbest przez osoby niewykwalifikowane.	<i>Niekorzystne</i> Stworzenie bezpośredniego zagrożenia zdrowia.

6.3 Zmiany stanu środowiska na skutek braku realizacji projektowanego dokumentu

Brak realizacji zapisów projektowanego programu może spowodować, iż znaczna część odpadów azbestowych usuwana będzie w sposób niekontrolowany i niewłaściwy, co może prowadzić do wystawienia mieszkańców na emisję włókien azbestowych oraz do zanieczyszczenia środowiska, m.in. na skutek porzucania wyrobów zawierających azbest na „dzikich wysypiskach”. Również częściowe wykonywanie opracowanych procedur (np. transport i unieszkodliwianie zgodne z procedurami, natomiast demontaż przeprowadzany przez właścicieli nieruchomości zamiast przez wyszkolonych pracowników firm posiadających wymagane pozwolenia) będzie sprzyjać uwalnianiu włókien azbestowych, powodujących zanieczyszczenie środowiska oraz niekorzystnie wpływających na zdrowie ludzi.

Niekorzystnym zjawiskiem, które pojawiło się podczas oceny efektywności wykonywanych zadań zapisanych w krajowych programach usuwania azbestu, jest fakt, iż jedynie część wyrobów azbestowych, których użytkowanie zostało zakończone oraz

zdemontowanych pokryć cementowo-azbestowych trafiło na składowiska. Wskazuje to na niewystarczającą kontrolę ewidencji odpadów. W celu ograniczenia tego problemu niezbędne jest prowadzenie rzetelnej ewidencji odpadów, z każdorazowym wystawianiem „kart przekazania odpadów” oraz „kart odbioru odpadów”.

7 ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Na terenie Gminy Puszcza Mariańska występują następujące formy ochrony przyrody:

- rezerwaty przyrody;
- pomniki przyrody;
- parki podworskie;
- użytki ekologiczne.

W opracowanym dla Gminy Puszcza Mariańska Programie nie przewiduje się oddziaływania na formy ochrony przyrody, gdyż wszystkie prace związane z demontażem i transportem wyrobów zawierających azbest prowadzone będą przez wyszkolonych pracowników firm posiadających zezwolenie na prowadzenie działalności w tym obszarze. Unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest będzie dokonywane poprzez składowanie.

Właściwe wykonanie prac demontażowych, transportowych oraz prawidłowe unieszkodliwianie zapewniają minimalne pylenie wyrobów zawierających azbest, których uwalnianie będzie miało jedynie charakter lokalny, a tym samym nie będzie oddziaływać na formy ochrony przyrody.

Należy również nadmienić, iż wyroby zawierające azbest, których okres eksploatacji nie minął, dzięki właściwemu zabezpieczeniu (np. pomalowaniu) nie powodują uwalniania włókien azbestowych, a tym samym nie oddziałują na formy ochrony przyrody.

7.1 Rezerwaty przyrody

Na terenie Gminy Puszcza Mariańska występują dwa rezerwaty przyrody – „Puszcza Mariańska” oraz „Dolina Rawki” – oba utworzone w 1983 roku. Leśny rezerwat przyrody

„Puszcza Mariańska” został utworzony na powierzchni 120,39 ha w celu ochrony naturalnych zespołów leśnych – grądowych i borowych, natomiast wodny rezerwat przyrody „Dolina Rawki” o powierzchni 487 ha utworzono w celu ochrony nizinnej rzeki Rawki wraz z jej dolinym krajobrazem.

7.2 Obszary Natura 2000

Na terenie Gminy Puszcza Mariańska występują 4 obszary specjalnej ochrony siedlisk, są to: Dolina Rawki, Grabinka, Łąki Żukowskie oraz obszar Puszcza Mariańska. Poniżej opisano obszary chronione dyrektywą siedliskową Natura 2000 występujące na terenie gminy.

Specjalny obszar ochrony siedlisk Dolina Rawki o kodzie PLH100015 na obszarze biogeograficznym kontynentalnym i powierzchni 2525,4 ha. Ostoja zlokalizowana jest w centralnej Polsce i obejmuje głównie dolinę rzeki Rawki powstałą w okresie zlodowacenia środkowopolskiego. Charakteryzuje się ona naturalnym, meandrującym korytem i licznymi starorzeczami. Brzegi porasta roślinność łągową i łąkową. Rzeka Rawka na odcinku 42 km przepływa przez środek Puszczy Bolimowskiej, która wraz z otaczającymi ją ubogimi polami, rozsianymi starymi puszczańskimi wioskami stanowi Bolimowski Park Krajobrazowy. Obszar chroniony jest ze względu na bogatą różnorodność siedlisk i związanych z nimi gatunków roślin i zwierząt. W dolinie występują gleby bagienne, mułowo-bagienne, torfowe i murszowe. Liczne starorzecza i zagłębienia są miejscem występowania interesującej roślinności: wodnej, bagiennej, szuwarowej i zaroślowej. Z cennych siedlisk wymienić należy zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, torfowiska, bory i lasy bagienne oraz liczne łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe. Na terenie ostoi występuje ponad 540 gatunków roślin naczyniowych, a wśród nich co najmniej 27 gatunków chronionych i kilkadziesiąt rzadkich w skali krajowej lub regionalnej takich jak starodub łąkowy, widłak wroniec i wielosił błękitny. Dolina Rawki jest ważnym miejscem lęgu dla wielu ptaków, obserwować tu można błotniaki, muchołówki, jarząbka, zimorodka, bociana białego i czarnego. Gatunkami ściśle związanymi z podmokłym krajobrazem rzeki są również bóbr i wydra oraz płazy: kumak nizinny, traszka grzebieniasta. W lasach ostoi spotkać można także rysia.

Do głównych zagrożeń tego obszaru zalicza się zanieczyszczenie wód, wydobywanie piasku i żwiru, zarastanie łąk, turystyka i rekreacja, wędkarstwo, polowanie, zmiana sposobu użytkowania terenu, zabudowa, zaśmiecenie oraz wypalanie.

Specjalny obszar ochrony siedlisk Grabinka o kodzie PLH140044 na obszarze biogeograficznym kontynentalnym i powierzchni 45,8 ha. Obszar w całości położony na terenie Lasów Państwowych i podlega nadleśnictwu Radziwiłłów. Obejmuje niewielki ciek (Grabinka), wraz z wąską doliną i fragmentami terenów przylegających. Grabinka prowadzi wodę głównie wczesną wiosną od marca do maja. W latach gorących, suchych, z małą ilością opadów, Grabinka jest prawie całkowicie wyschnięta, a niewielkie ilości wody stagnują w obniżeniach w pobliżu tam bobrów. Zręby dzisiejszej rzeźby terenu całego regionu ukształtowane zostały w trakcie zlodowacenia środkowopolskiego (stadiał Warty). Dolina Grabinki wycięta jest w utworach zbudowanych z piasków i żwirów holocenijskich. Dno doliny i w mniejszym stopniu jej stoki, wypełniają żyzne gleby brunatne i gleby rdzawe, a miejscami torfowe. Gospodarka leśna w rejonie doliny Grabinki jest ekstensywna. W samej dolinie nie prowadzono prac leśnych mogących pogorszyć stan gatunków lub siedlisk leśnych. Lasy w dolinie należą do grupy lasów ochronnych. Na analizowanym terenie dominują siedliska grądowe, a drzewostany są budowane przez sosnę, dąb, grab, olszę, oraz (w mniejszej ilości) lipę, wiąz, brzozę. Ostoja Dolina Grabinki ma na celu ochronę dwóch siedlisk Natura 2000 w stosunkowo dobrym stanie zachowania. W szczególności grądy reprezentują różne typy ekologiczne (od wysokich, przez typowe do niskich). Występują również 4 gatunki ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Ponadto analizowany obszar charakteryzuje się: bardzo bogatym światem bezkręgowców wodnych (w tym dużą liczbą gatunków wymienionych na czerwonych listach), występowaniem 14 gatunków roślin chronionych, rzadkich i zagrożonych, obecnością przynajmniej 28 chronionych gatunków zwierząt kręgowych. Obszar charakteryzuje się naturalnością doliny i koryta cieku oraz wysokim stopniem naturalności szaty roślinnej. W szerszym kontekście trzeba podkreślić, że dolina Grabinki łączy się z doliną Rawki (zatwierdzoną ostoją Natura 2000) i tworzy z nią całość przyrodniczo-przestrzenną. Ostoja obejmuje dolny odcinek doliny położony w całości w zalesionym terenie podlegającym Lasom Państwowym. Na tym obszarze zagrożenia są niewielkie (ich wystąpienie mało prawdopodobne) i sprowadzają się do niewłaściwej gospodarki leśnej (na obszarze ostoi i w jej sąsiedztwie).

Specjalny obszar ochrony siedlisk Łąki Żukowskie o kodzie PLH140053 na obszarze biogeograficznym kontynentalnym i powierzchni 173,4 ha. Obszar położony na Równinie Łowicko-Błońskiej, a pod względem geobotanicznym - w podokręgu Skierniewickim. Cały ten teren charakteryzuje się występowaniem licznych dolin niewielkich rzek płynących w kierunku Bzury oraz dawnymi terenami podmokłymi (dzisiaj zmeliorowanymi i osuszonymi), na których występują czarne ziemie. Są to pola, łąki i pastwiska (wraz z zadrzewieniami i zakrzewieniami śródpolnymi oraz oczkami wodnymi) pomiędzy wioskami: Studzieniec, Żuków i Huta Nowa. Łąki te są najcenniejsze i najlepiej zachowane w Polsce Środkowej. Występuje tu wiele chronionych gatunków roślin charakterystycznych dla łąk wilgotnych i świeżych oraz fauny związanej z tymi siedliskami. Obszar ten jest ekstensywnie użytkowany (tradycyjne metody koszenia i suszenia siana, wypas bydła, koni, kóz) co umożliwiło przetrwanie wielu zbiorowisk roślinnych nie występujących gdzie indziej w tym regionie. Wśród bogatych florystycznie łąk występują stanowiska gatunków rzadkich w regionie, takich jak: np. pełnik europejski, gółka długoostrogowa, goździk pyszny, podkolan biały, centuria tysiącznik. Głównymi zagrożeniami dla ostoji jest zanikanie tradycyjnego użytkowania łąk i pastwisk oraz osuszanie terenu (obniżanie poziomu wód gruntowych) co powoduje zanik zbiorowisk siedlisk wilgotnych.

Specjalny obszar ochrony siedlisk Puszcza Mariańska o kodzie pltmp519 obszarze biogeograficznym kontynentalnym i powierzchni 365,6 ha. Wybitne skupienie stanowisk jelonka rogacza (jeden z największych chrząszczy w Polsce). Obszar jest chroniony jako rezerwat przyrody leżący w obrębie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego. Jest to rezerwat leśny, chroniący naturalne zespoły leśne grądowe i borowe, typowe dla Mazowsza, fragmenty zanikającego krajobrazu leśnego puszczy Korabiewsko-Bolimowskiej. 2/3 powierzchni rezerwatu zajmuje las z dominującą sosną. Występują też stare, okazałe dęby, brzoza, olsza czarna, wiąz, topola osika. Występują tu rośliny chronione: lilia złotogłów, przylaszczka pospolita, bluszcz pospolity, kopytnik pospolity.

7.3 Pomniki przyrody

Na terenie gminy występują 42 pomniki przyrody. Są to wyłącznie zabytkowe pojedyncze drzewa tj. dęby szypułkowe (we wsi Waleriany i w Studzieńcu), lipa drobnolistna (Studzieniec), jesion wyniosły (Studzieniec), kasztanowiec biały (Studzieniec) i inne.

7.4 Parki podworskie

Na terenie gminy występują 2 zespoły parków podworskich:

- Zespół dworski w Kamionie o powierzchni 2,33 ha z XIX wieku,
- Zespół dworski w Wycześniaku o powierzchni 7,5 ha z początku XX wieku.

7.5 Użytki ekologiczne

Na terenie gminy występuje 36 użytków ekologicznych zlokalizowanych głównie w obrębie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego i Bolimowsko - Radziejowickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu z Doliną Środkowej Rawki i zajmujących powierzchnię 31,0 ha.

7.6 Obszary chronionego krajobrazu

Powierzchnia gminy obejmująca 3 256,3 ha została włączona prawną ochroną konserwatorską w rozległy system ochrony krajobrazu, jako Obszar Chronionego Krajobrazu pn.: *Bolimowsko-Radziejowicki Obszar Chronionego Krajobrazu z Doliną Środkowej Rawki*.

Niewątpliwie najistotniejszym walorem przyrodniczo-krajobrazowym (obok pejzażu urbanistyczno-przyrodniczego i historyczno-kulturowego) jest charakter występowania wód płynących (rzeki, liczne strugi, strumyki, ruczaje oraz strefy źródliskowe), które przepływają przez obszar gminy. Większości tych cieków o urozmaiconej morfologii dolin, towarzyszą liczne smugi łąk oraz zagajniki liściaste. Stanowi to zasadniczą istotę podstawowych cech ochrony tego obszaru. W strukturze użytkowania gruntów *Bolimowsko-Radziejowickiego*

Obszaru Chronionego Krajobrazu, na terenie gminy dominują lasy (3 700 ha) i użytki rolne (3 361 ha). Wody powierzchniowe zajmują powierzchnię tylko 13,5 ha.

7.7 Parki krajobrazowe

Część terenu Gminy Puszcza Mariańska należy do Bolimowskiego Parku Krajobrazowego utworzonego w 1986 roku. Na całkowitej powierzchni parku, która wynosi 17,5 tys. ha i 8 tys. ha otuliny szczególnej ochronie podlegają pozostałości Puszczy Bolimowskiej, Wiskickiej i Jaktorowskiej. Podstawowym gatunkiem lasotwórczym w Puszczy Bolimowskiej jest sosna, często przetkana brzozą, młodym modrzewiem lub olszą.

Duża różnorodność siedliskowa Puszczy cechuje się bogactwem gatunkowym flory i fauny. Spośród chronionych gatunków roślin na terenie parku występuje: widłak wroniec, storczyk plamisty, orlik pospolity, goździk piaskowy, lilia złotogłów, wawrzynek wilczełyko. Osobliwością parkowej fauny jest daniel pochodzący z nieborowskiej hodowli Michała Hieronima Radziwiłła, który znalazł tu doskonałe warunki do życia na wolności. Wśród łownych gatunków króluje łoś oraz sarna. Spotkać można tu również: lisa, zającą, borsuka, wydrę. Ciekawostką przyrodniczą jest jedyny jadowity polski ssak – rzęsorek rzeczek. Na terenie parku występuje bogata awifauna, a wśród niej: żurawie, bociany czarne, sowy, puszczyki, łabędzie, bąki, perkozy, kruki, kwiczoły, oraz zimorodki – klejnoty rzek.

Na terenie parku utworzono 5 rezerwatów przyrody, w tym 2 zlokalizowane w Gminie Puszcza Mariańska, są to: „Puszcza Mariańska” oraz „Rawka”.

8 PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO ORAZ NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000

Zasadniczym celem Programu jest przedstawienie takiego systemu gospodarki odpadami zawierającymi azbest, dzięki któremu zostanie ograniczona możliwość niekorzystnego oddziaływania na życie i zdrowie mieszkańców gminy oraz elementy środowiska, jak również promowanie działań nastawionych na poprawę wiedzy i właściwych postaw wśród mieszkańców.

Podjęcie działań w zakresie gospodarki odpadami zawierającymi azbest, które zostały zaproponowane w Programie, wpłynie na poprawę stanu środowiska i zdrowie mieszkańców gminy.

Zmiany stanu środowiska wynikające z wdrożenia zaproponowanych działań w Programie będą następujące:

- poprawa stanu powietrza atmosferycznego oraz jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- zminimalizowanie degradacji gleb poprzez odpowiednią rekultywację i monitoring dzikich składowisk odpadów zawierających azbest,
- przeciwdziałanie składowaniu odpadów w miejscu na ten cel nie przeznaczonym oraz likwidacja dzikich składowisk poprzez wprowadzanie systemu zorganizowanego zbierania odpadów zawierających azbest,
- zmniejszenie zanieczyszczenia komponentów środowiska poprzez właściwe postępowanie z odpadami zawierających azbest,
- zmniejszenie straty w bioróżnorodności poprzez odpowiednie postępowanie z odpadami zawierającymi azbest.

Kluczowym zadaniem Programu jest monitorowanie ilości azbestu zinwentaryzowanego na terenie gminy oraz coroczna ich aktualizacja. Równie ważne jest, aby edukować mieszkańców na temat zagrożenia zdrowotnego ze strony azbestu oraz o konieczności selektywnej zbiórki niniejszych odpadów niebezpiecznych. Dotrzymanie terminów oraz poziomów usuwania azbestu przyjętych w Programie, spowoduje całkowite usunięcie azbestu z terenu Gminy Puszcza Mariańska do roku 2032.

W poniższej tabeli przedstawiono ewentualne oddziaływanie projektowanego Programu na środowisko.

Sposób oddziaływania Programu na poszczególne elementy środowiska							
	Człowiek	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz
Edukacja podnoszenie poziomu wiedzy ekologicznej mieszkańców	+	+	+	+	+	+	+

Sposób oddziaływania Programu na poszczególne elementy środowiska							
	Człowiek	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz
Inwentaryzacja oraz coroczna aktualizacja	+	+	+	+	+	+	0
Planowanie i nadzór usuwania azbestu z terenu gminy do 2032	+	+	+	+	+	+	0
Demontaż przez wyspecjalizowane i przeszkolone firmy	(-)	(-)	(+)	(+)	(-)	(+)	+
Transport i zabezpieczenia	0	0	0	0	(+)	(+)	0
Składowanie na specjalnych składowiskach	+	+	+	+	+	(-)	(-)
Monitorowanie wszystkich działań oraz realizacji zadań i celów	+	+	+	+	+	+	+

Oznaczenia:

- oddziaływanie dodatnie
- (+) oddziaływanie dodatnie warunkowe lub b. słabe
- oddziaływanie negatywne
- (-) oddziaływanie negatywne warunkowe lub b. słabe
- 0 brak oddziaływania

Nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000. Przewiduje się jednak lokalne oddziaływania, które zostały przedstawione poniżej, dla których w opracowanym Programie przedstawiono rozwiązania mające na celu ich ograniczenie.

Rodzaje oddziaływań	Rozwiązania przedstawione w Programie
- uwalnianie pyłu azbestowego z wyrobów zawierających azbest, których eksploatacja została zakończona	- sukcesywna eliminacja wyrobów zawierających azbest według przyznanego stopnia pilności (oceny stanu technicznego)

<p>- powstawanie dzikich składowisk śmieci odpadów zawierających azbest</p>	<p>- prowadzenie rzetelnej ewidencji odpadów (karty przekazania i odbioru) - unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest na składowiskach</p>
<p>- ponowne wykorzystanie usuniętych pokryć dachowych zawierających azbest (jako pokrycia budynków gospodarczych, przekazywanie pomiędzy mieszkańcami gminy, wykorzystywanie jako materiał utwardzający drogi itp.)</p>	<p>- prowadzenie rzetelnej ewidencji odpadów (karty przekazania i odbioru)</p>
<p>- uwalnianie pyłu azbestowego z wyrobów zawierających azbest podczas nieprawidłowego demontażu</p>	<p>- przeprowadzanie demontażu i transportu przez wyspecjalizowane firmy posiadające niezbędne pozwolenia</p>

8.1 Pozytywne oddziaływania na środowisko

Realizacja Programu będzie za sobą niosła następujące korzyści dla środowiska:

- oczyszczanie z azbestu gminy, a tym samym udział w oczyszczaniu z azbestu terytorium kraju,
- poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców i obniżenie śmiertelności spowodowanej szkodliwym działaniem azbestu,
- poprawa wyglądu estetycznego środowiska naturalnego,
- ograniczenie powstawania dzikich składowisk odpadów,
- ograniczenie dewastacji i degradacji gleb, zanieczyszczeń do wód, ograniczenie dewastacji siedlisk,
- wdrożenie systemu monitoringu realizacji planu wpłynie korzystnie na stan środowiska poprzez umożliwienie lepszej kontroli źródeł powstawania odpadów i dróg ich przepływu, dostarczy informacji o brakach systemu oraz umożliwi oszacowanie pośrednich skutków środowiskowych dla decyzji gospodarczych i planistycznych,
- gmina zakłada powierzenie zadań z zakresu usuwania i unieszkodliwiania odpadów wyspecjalizowanym firmom, gwarantującym odpowiedni poziom bezpieczeństwa

ekologicznego – wyeliminuje to przedostawanie się pyłów azbestowych do powietrza przy demontażu,

- zbiórka odpadów odbywać się będzie z zastosowaniem specjalistycznych zabezpieczeń, bez możliwości ich przemieszczania się – zapewnienie prawidłowego postępowania wyeliminuje możliwość ich dostawania się do poszczególnych komponentów środowiska.

Pozytywne oddziaływanie Programu na środowisko będzie skutkowało przede wszystkim poprawą stanu zdrowotnego mieszkańców gminy oraz korzystnie wpłynie na wygląd krajobrazu. Realizacja Programu będzie miała pozytywne oddziaływanie na jakość powietrza, gleby i wody. Kontrola i nadzór realizacji Programu wpłynie pozytywnie i ograniczy ilość dzikich składowisk odpadów zawierających azbest. Zbiórką i demontażem będą zajmować się specjalistyczne firmy, które w sposób profesjonalny zdemontują, zabezpieczą i prześlą do składowania pozyskane odpady. Oddziaływanie to będzie miało charakter stały i długoterminowy.

8.2 Negatywne oddziaływania na środowisko

Negatywne oddziaływanie Programu może w niewielkim stopniu powstawać przy pracach związanych z demontażem wyrobów zawierających azbest oraz składowaniu wyrobów zawierających azbest. Przewidywane oddziaływania będzie miało charakter: bezpośredni, pośredni, skumulowany, krótkoterminowy i długoterminowy.

Prace związane z demontażem wyrobów zawierających azbest będą prowadzone przez specjalistyczne firmy, posiadające zezwolenie na wykonywanie takich prac. Spełnianie sposobów i warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest określone rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004r. *w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest*, zapewni, że realizacja Programu nie będzie powodowała negatywnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska, w tym szczególnie powietrza.

9 ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Opracowany dla Gminy Puszcza Mariańska Program nie oddziałuje negatywnie na środowisko, a wręcz przeciwnie zapewni jego znaczną poprawę poprzez zmniejszenie, a następnie całkowite wyeliminowanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Puszcza Mariańska. Należy zaznaczyć, że przewidywany do realizacji Program nie będzie wpływał na obszar Natura 2000.

Efektem ekologicznym podejmowanych działań zawartych w Programie będzie usunięcie wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu gminy. Przyniesie ono pozytywny efekt ekologiczny zarówno dla zdrowia ludzi, jak i stanu środowiska.

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- edukacja ekologiczna mieszkańców o szkodliwości samowolnego, samodzielnego usuwania azbestu oraz jego porzucania na dzikich składowiskach,
- w czasie realizacji przedsięwzięcia zabezpieczenie techniczne sprzętu i miejsca realizacji,
- odpowiednie zabezpieczenie osób pracujących przy demontażu pokryć azbestowych,
- odpowiednie zabezpieczenie azbestu podczas przewozu na miejsce składowania.

Wszelkie działania związane z azbestem powinny być wykonywane zgodnie z zapisami zawartymi w Programie, zapewniającymi wymaganą ochronę przyrody, w związku z czym przedstawianie rozwiązań służących zapobieganiu, ograniczaniu i kompensacji ewentualnych negatywnych oddziaływań nie jest zasadne.

W trakcie opracowywania prognozy nie stwierdzono istotnych niedostatków lub braków materiałów, które ograniczyłyby możliwość wykonania prognozy.

Niniejsza Prognoza stanowi rozszerzenie zapisów opracowanego „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Puszcza Mariańska na lata 2011-2032”, dlatego realizacja zadań wynikających z zapisów Programu, powinna uwzględniać również zapisy Prognozy.

10 INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

W związku z obowiązkiem rozważania możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć, specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic państwa, a także te realizowane dalej, ale ze względu na rozmiar przedsięwzięcia mogące powodować znaczące emisje lub zmiany w środowisku.

Na terenie Gminy Puszcza Mariańska realizacja Programu może oddziaływać w skali ponadlokalnej, lecz skala ta nie ma wymiaru transgranicznego, z racji położenia gminy w centralnej części kraju, a tym samym w oddaleniu od granic.

11 INFORMACJE O PRZEWIDYWANYCH METODACH ANALIZY REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Ocena realizacji ustaleń przedstawionych w Programie prowadzona będzie poprzez:

- określenie wskaźników odpowiadających założonym w Programie celom,
- ocenę dynamiki zmian poszczególnych parametrów,
- ocenę realizacji zadań.

Prowadzenie monitoringu pozwoli na dokładną ocenę efektywności realizacji Programu, będąc jednocześnie dobrym punktem wyjścia do analizy i opracowania corocznego sprawozdania z jego realizacji. Monitorowane będą również środowiskowe skutki usuwania azbestu jak również ich zaniechania.

Urząd Gminy Puszcza Mariańska w obszarze monitoringu będzie współpracował z innymi instytucjami - w tym z Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego, Powiatową Stacją Sanitarno Epidemiologiczną oraz Państwowym Inspektorem Pracy.

Zaproponowane w Programie wskaźniki monitorowania są wystarczające i nie wymagają rozszerzeń.

11.1 Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Lp	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania	Potencjalne źródła finansowania realizacji zadania	Termin realizacji zadania
1.	Sukcesywne dokonywanie przeglądów technicznych obiektów na terenie gminy stosownie do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 14.08.1998 r.	Właściciele i zarządcy nieruchomości	Środki właścicieli i zarządców nieruchomości WFOŚiGW, środki pomocowe UE	2011-2032
2.	Aktualizacja danych liczbowych o ilości i rozmieszczeniu wyrobów zawierających azbest na terenie gminy	Gmina	Budżet gminy, WFOŚiGW	2011-2032
3.	Coroczne zgłoszenia przez gminę w terminie do 30 kwietnia w latach 2011 - 2032 harmonogramu planowanych prac usuwania i unieszkodliwiania azbestu i wyrobów zawierających azbest w celu opracowania przez województwo planu wydatków z WFOŚiGW	Gmina	Gmina	2011-2032
4.	Odbiór odpadów zawierających azbest	podmioty posiadające uprawnienia w zakresie odbioru i transportu azbestu i odpadów zawierających azbest	Właściciele lub zarządcy nieruchomości, budżet gminy, WFOŚiGW, Kredyty, Pożyczki	2011-2032
5.	Działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków, budowli i instalacji zawierających azbest	Powiat, gmina	Budżet gminy Budżet powiatu	2011-2032
6.	Wydawanie decyzji zatwierdzających „Programów gospodarki odpadami niebezpiecznymi” dla podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	Marszałek Województwa	-	2011-2032
7.	Monitoring i ocena realizacji Programu w ramach Planu Gospodarki Odpadami	Gmina	-	Praca ciągła

11.2 System i częstotliwość działań planowanego monitoringu

Planowany monitoring przedstawiony w opracowanym Programie dla Gminy Puszcza Mariańska, definiuje 5 wskaźników efektywności realizacji niniejszego Programu, są to:

- Ilość wytworzonych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest [Mg/rok]
- Ilość unieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest [Mg/rok]
- Stopień usunięcia wyrobów azbestowych [%]
- Stopień wykorzystania środków finansowych zaplanowanych na realizację Programu w danym roku [%]
- Ilość i jakość interwencji (wniosków) zgłaszanych przez mieszkańców [liczba/opis]

Doskonałym narzędziem monitoringu ilości powstających odpadów azbestowych jest sporządzanie rocznych podsumowań, które należy przygotowywać uwzględniając zaproponowane poniżej wskaźniki monitorowania.

Dodatkowym narzędziem monitoringu są dokumenty związane z gospodarką odpadami niebezpiecznymi, do jakich zaliczany jest azbest. Do dokumentów tych należą „karty przekazania odpadu”, „karty odbioru odpadu”, na podstawie których sporządza się „zbiorcze zestawienia ilości odpadów”. Dokumenty te są źródłem informacji umożliwiających koordynację procesu usuwania wyrobów zawierających azbest na poziomie lokalnym, wojewódzkim i centralnym.

12 STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko została opracowana dla „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Puszcza Mariańska na lata 2011-2032”. Prognoza ta została opracowana zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2008r. Nr 199 poz. 1227).

Prognoza ma na celu określenie potencjalnych skutków dla środowiska, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji zadań przewidywanych w Programie. Analizie poddano obecny stan środowiska na terenie Gminy Puszcza Mariańska, problemy związane z gospodarką odpadami azbestowymi, przyjęte cele i działania zmierzające do poprawy stanu oraz metody monitoringu.

W niniejszym opracowaniu przeanalizowano wpływ wskazanych do realizacji w Programie zadań i określono czy oddziaływanie to może mieć kierunek negatywny lub pozytywny na poszczególne elementy środowiska. Ocena ta umożliwiła określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych zadań.

Podsumowując analizę oddziaływania Programu na środowisko, należy podkreślić, iż realizacja Programu będzie miała pozytywny wpływ na środowisko naturalne oraz zdrowie ludzi. Należy także zaznaczyć, iż spełnianie wymogów bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest spowoduje, iż realizacja Programu nie będzie powodowała negatywnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska.